

40632 Luonnontuotealan ekosysteemi itäiseen Suomeen (ryhmähanke)

MYRS 01.02.2024 § 174

Hakijana on Oulun yliopisto yhteyshenkilönään tutkimuspäällikkö Pekka Kilpeläinen.

Luonto ja luonnontuotteet ovat itäisen Suomen elinvoimalle merkityksellisiä. Itäisen Suomen maakunnissa sijaitsee noin 65 % Suomen luonnontuoteyrityksistä. Itä-Suomen, Oulun, Kainuun ja Lapin alueilta kauppaan tulevien luonnon marjojen määrä on 60 % koko Suomessa kauppaan tulevista luonnonmarjoista. Luonnontuotealalla on iso jatkokehittämisen mahdollisuus. Itäisessä Suomessa on myös paljon alan osaamista, mutta se on hajallaan ja kehittämistä tehdään yksittäisten maakuntien hankkeilla.

Tämä hanke tuo itäisen Suomen luonnontuotealan kehittäjät ja yritykset yhteen konkreettista yhteistyötä tekeväksi ekosysteemiksi. Osaamisen, kehittämispalvelujen ja teknologioiden saatavuutta yrityksille edistetään myös järjestämällä kehitystoimijat ja palvelutarjonnat kehitysalustoiksi, joista yrityksille on helppo tiedottaa ja joiden myötä myös TKI-toimijat voivat rakentaa yhteistyökäytänteitä.

Hanke kartoittaa myös tutkimus- ja kehitystarpeita, sekä vastaa niistä kaikkein kiireellisimpiin. Muita tarpeita varten haetaan ekosysteemin toimijoiden kanssa jatkohankkeita, joissa pystytään tekemään laajempia tutkimuksia tai kehitystyötä. Jatkohankkeet myös kansainvälistävät alan yrityksiä. Jo tässäkin hankkeessa itäisestä Suomesta puuttuvan osaamisen saatavuutta kartoitetaan muualta Suomesta ja lähialueiden maista.

Kiireellisillä kehitystoimenpiteillä, tutkimuksilla, demonstraatioilla ja menetelmien validoinneilla edistetään hankkeessa kotimaista raaka-aineiden keräämistä, erityisesti suoramyyntiä poimijoilta pienille hyödyntäjäyrityksille tai ammattikeittiöille, mustikan laatuhäiriön, ns. savipuolisuuden, syiden ja ennakoinnin selvittämistä ja tiettyjen arvoaineiden analytiikan saatavuutta, sekä luonnontuote- ja matkailualan yhteistyötä ja nimisuojan hakemiseen aktivoitumista.

Hankkeen kestävin aikaansaannos tulee kuitenkin olemaan ekosysteemi itse ja sen myötä alan kaikenlaista kehittymistä auttava yhteistyön lisääntyminen.

Hankkeen päätoteuttaja on Kajaanin yliopistokeskuksessa toimiva Oulun yliopiston Mittaustekniikan yksikkö. Osatoteuttajia ovat Arktiset Aromit Oy, Helsingin yliopiston Ruralia - instituutti ja Luonnonvarakeskus.

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat työpaketteihin:

TP 1 Ekosysteemi ja kehitysalustat

Työpaketin toimenpiteillä itäisen Suomen luonnontuotealan TKI-toimijat, muut kehittäjät ja yritykset tuodaan yhteen ekosysteemiksi. Heidän osaamisensa kerätään yhteen ja "esitellään" yrityksille kehitysalustoina.

TP1:stä vetää Oulun yliopisto. Etelä-Savon alueella toimijoiden haastatteluista ja tiedon keräämisestä päävastuu on Ruralialla. Osatoteuttajat osallistuvat toimijoiden tunnistamiseen ja toimijaprofiilien luomiseen, jossain määrin tietojen keräämiseen.

TP2: Kotimaisen keräämisen edistäminen

Työpaketin tavoitteena on luonnontuotteiden kotimaisen talteenoton kehittäminen selvittämällä nykyisten, kotimaisten toimijoiden käytössä olevien markkinakanavien tilaa, sekä kartoittamalla ja mahdollisuuksien mukaan kokeilemalla itse keruun tehostamismahdollisuuksia.

TP2:sta päävastuussa on Arktiset aromit, vahvasti mukana myös LUKE

TP3: Luonnontuotteet alueidensa vahvuuksina:

luonnontuotteiden menekin lisäämisen nimisuojan ja matkailun Hanke on toimintalinjan 1 Innovatiivinen Suomi mukainen ja toteuttaa erityistavoitetta 1.3 Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen.

Työpaketin tavoitteena on luonnontuotteiden lisäarvon ja menekin kasvattaminen kytkemällä luonnontuotteita nimisuoja järjestelmään ja tuottamalla luonnontuotteiden avulla lisäarvoa matkailuun. Siten luonnontuotteiden avulla voidaan lisätä Itä-Suomen ja Lapin veto- sekä pitovoimaa ja luoda lisäarvoa myös matkailusektorille. Saamalla tuotteita nimisuoja järjestelmään edistetään yritysten kasvua ja tuotteiden vienti- ja kansainvälistymismahdollisuuksia.

TP4: Tutkimus- ja kehitystarpeet, kartoittaminen ja vastaaminen akuutteihin tarpeisiin

TP4:n aluksi tehdään yhteenveto viimeaikaisissa hankkeissa itäisen Suomen alueella tehdyistä yrityskyselyistä. Mitä ne kertovat yritysten osaamis- ja kehitystarpeista? Tarpeita kysytään yleisesti myös sähköpostilla tai verkkokyselyn kautta, ja kiinnostuksensa ilmoittaneet yritykset haastatellaan.

TP5: Tutkimus- ja kehitystarpeisiin vastaaminen hankesuunnittelulla

Työpaketin tavoitteena on varmistaa ekosysteemin ja sen toimijoiden yhteistyön jatkuvuus hankkeen jälkeen, sekä vastata niihin hankkeen aikana nouseviin tutkimustarpeisiin, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista tämän hankkeen resurssein tai välittömään toteutukseen ei ole tarvetta. Jatkohankkeet tukevat myös luonnontuotealan yritysten kansainvälistymistä.

TP6: Hankkeen hallinto, yleinen tiedottaminen ja yleiset verkottumistoimenpiteet

Hanke suunniteltu toteutusaika 1.1.2024 – 31.7.2026 ja kokonaiskustannusarvio on 749 906 €, johon haetaan Itäisen Suomen elinvoiman vahvistaminen EAKR-rahoitusta yhteensä 599 922 € (80 %).

Hankkeen kokonaiskustannusarvio:

Palkkakustannukset	535 648 €
Flat rate 40 %	214 258 €
Yhteensä	749 906 €

Hankkeen kokonaisrahoitussuunnitelma:

EU/valtio	599 922 €	80,00 %
Omarahoitus: muu julkinen	119 984 €	16,00 %
Omarahoitus: yksityinen	30 000 €	4,00 %
Yhteensä	749 906 €	100,00 %

Kainuun liiton hanketiimi käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 18.1.2024 ja puolsi hankkeen rahoittamista.

Hanke on Itäisen Suomen elinvoiman hankehaun tavoitteiden mukainen. Luonnontuotteet ovat merkittävä taloudellinen voimavara erityisesti itäisessä Suomessa. Luonnontuotteista saatavaa aluetaloudellista lisäarvoa voidaan vahvistaa nostamalla tuotannon jalostusastetta sekä työn tuottavuutta yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyössä toteuttamalla tuloksellisella TKI-toiminnalla.

Hanke on toimintalinjan 1 Innovatiivinen Suomi mukainen ja toteuttaa erityistavoitetta 1.3 Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen.

Hanke sai arvioinnissa pisteitä 40/62

Erillisliitteenä valintaesitys, jossa tarkempaa tietoa hankkeesta.

Lisätietoja aluekeitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 sähköpostitse: jouni.ponnikas@kainuunliitto.fi

Puheenjohtajan ehdotus

MYR sihteeristö puoltaa hankkeen rahoittamista. Hanke viedään 15.2.2024 kokoontuvan maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) hyväksyttäväksi.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

MYR 15.02.2024 § 66
13/00.04.00/2024

Erillisliitteenä valintaesitys, jossa tarkempaa tietoa hankkeesta.

Hankettaa tulee kokoukseen esittelemään hakijan edustaja tutkimuspäällikkö Pekka Kilpeläinen, Oulun yliopisto.

Lisätietoja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikkas, puh. 040 574 804, sähköpostilla: jouni.ponnikkas@kainuunliitto.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) puoltaa hankkeen rahoittamista.

Maakunnan yhteistyöryhmän päätös

Hyväksyttiin maakuntajohtajan ehdotuksen mukaisesti.

Vesa Virtanen ja Katri Kärkkäinen esteellisinä poistuivat kokouksesta, eivätkä osallistuneet tämän hankkeen päätöksentekoon.